

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Trondheim, 30.01.2020

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/6261

Saksbehandler:
Kjell Vidar Seljevoll

Avslag på søknad om felling av ulv - Rendalen Østfjell

Miljødirektoratet avslår søknader om felling av ulv fra Sølendalen hamnelag, Jon Anders Mortensson, og Rendal Renselskap og Svahken sijte/ Elgå reinbeitedistrikt, i området Rendalen Østfjell. Det er registrert en genetisk verdifull ulv i området. Terskelen for å tillate skadefelling eller lisensfelling av slike individer ligger høyere enn for andre individer av samme art.

Sakens bakgrunn

Miljødirektoratet fikk fredag 8. november 2019 informasjon fra Rovdata om at det var registrert DNA fra en genetisk viktig ulv, en immigrant fra Finland/Rusland, i Engerdal kommune. Prøven var samlet 2. november i området Kvitvola. Ulven har fått ID V862 og er en hann. I ettertid har vi fått opplysninger om at det ble registrert DNA fra samme individ i Berg kommune, i Jämtland län, 23. oktober 2019. Det ble videre funnet DNA av ulven øst for Femunden 11. november. Den 14. november 2019 ble ulven innfanget, merket med GPS-sender og kjørt til et område øst i Kongsvinger kommune, innenfor ulvesonen.

Figur 1: Kartet viser ulvens forflytninger, i perioden fra 15. november 2019 til 15. januar 2020, ett punkt per døgn.

Ulven har til nå vært innom alle kommuner i ulvesonen nord for Kongsvinger, områdene vest for Glomma sør for Elverum, samt Dalarna og Värmlands län i Sverige. Den siste tiden har den tatt seg nordover og kommet inn i områdene nord for ulvesonen i Engerdal og Rendalen kommuner. Eksakte data for forflytningen de siste fjorten dagene er ikke med i kartet. Den siste uke har ulven oppholdt seg i Rendalen Østfjell, der det er påvist at noen Rendalsrein er blitt tatt av ulv.

Fylkesmannen i Innlandet har stoppet muligheten for å drive lisensfelling av ulv i området som ulven oppholder seg i. Dette med henvisning til delebert myndighet fra Klima- og miljødepartementet, datert 30. november 2019 (vedlagt).

Søknader og anmodning om felling av ulv

Miljødirektoratet har mottatt søknad/anmodning om felling av ulv i det aktuelle området fra følgende aktører;

- Sølendalen hamnelag datert 24. januar 2019
- Jon Anders Mortensson, datert 26. januar 2019
- Rendal Renselskap og Svahken sijte/Elgå reinbeitedistrikt, datert 27. januar 2019

Sølendalen hamnelag uttrykker bekymring for at ulven som nå oppholder seg i beiteområdet skal føre til tap i beiteområdet kommende beitesesong. Ber om uttak av ulven eller subsidiært at det igjen åpnes for lisensfelling av ulv i beiteområdet.

Jon Anders Mortensson er bekymret for at ulven skal ta seg tilbake til de sørsamiske områdene den ble flyttet vekk fra 14. november, og ber om at ulven felles eller subsidiært flyttes. Viser til at det fortsatt holdes rein på vestsiden av Femunden og at en nå er i ferd med å samle dyrene til slakt og skilling ved Dalsvika.

Rendalen Renselskap og Svahken sijte/Elgå reinbeitedistrikt viser i søknad til at det er påvist tap av tre Rendalsrein i Sølområdet fredag 24. januar, og et nytt angrep ble registrert søndag 26. januar. De ser med stor bekymring på hvilke konsekvenser det vil få dersom ulven får fortsette å jage rein i området framover vinteren. Viser til at vinteren er en særlig sårbar periode og at rovdyrstress kan påvirke overlevelsessevne, kalvingsresultat m.m. og vil få store negative konsekvenser. I tillegg meldes det om delvis ising i viktige vinterbeiteområder og beitetilgangen er med det redusert. Rovdyrtrykket har økt merkbart de siste årene og ulven som nå befinner seg i Rendalen Østfjell er langt utenfor ulvesonen (forvaltningsområde for ulv).

Miljødirektoratet viser for øvrig til søknadene og anmodningen i sin helhet.

Lovgrunnlaget

Miljødirektoratets behandling av saken er hjemlet i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1, 2 og 3.

Vi fremhever rovviltforskriftens § 2 definisjoner, bokstav l

"Tamrein: Rein som inngår i reindrift som drives i samsvar med reindrifftslovens bestemmelser. Rein som eies av Rendalen Renselskap omfattes ikke."

Politiske og forvaltningsmessige føringer

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn, og å opprette åtte forvaltningsregioner for rovvilt jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Ved behandlingen av Meld. St. 21 (2015-2016) Ulv i Norsk natur, fastsatte Stortinget et nytt nasjonalt bestandsmål for ulv og endringer i ulvesonen, jf. Innst. 330 S (2015-2016).

I rovviltforliket fra 2011 2.2.19 står det "Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned. Soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Det skal ikke være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein."

I punkt 2.2.21 står det "Ved beslutning om uttak av et dyr skal det vurderes om det er mulig med flytting dersom individet er særlig verdifullt".

Norge har etablert felles retningslinjer med Sverige om forvaltning av genetisk verdifulle ulver som er lagt til grunn i norsk ulveforvaltning. Innvandret ulv fra den finsk-russiske populasjonen og deres førstegenerasjons avkom skal så langt det er mulig unntas fra skadefelling og lisensfelling.

Klima- og miljødepartementet har i brev 24. april 2018 (vedlagt) blant annet skrevet følgende; *"Den genetiske situasjonen for den sør-skandinaviske ulvebestanden er imidlertid alvorlig. Det er derfor nødvendig å gjøre tiltak for best mulig beskyttelse av genetisk verdifulle ulver, dvs. finskrussiske innvandrere og deres førstegenerasjons avkom. [...]"*

Departementet ber i den sammenheng Miljødirektoratet om å sørge for en tett oppfølging av slike streifullver, og så langt det er mulig avklare individenes genetiske status i forkant av fellingsforsøk."

Klima- og miljødepartementet har videre sendt brev til Fylkesmannen i Innlandet og Fylkesmannen i Oslo og Viken, datert 30. november 2019 (vedlagt). Departementet har her delegert myndigheten til å stanse lisensfelling, avgrense fellingsområdet eller vurdere andre tiltak for å forhindre at det nevnte genetisk verdifulle individet blir felt, til fylkesmennene som fungerer som sekretariat for rovviltneemndene i region 4 og 5. Denne myndigheten gjelder så lenge individet befinner seg innenfor region 4 eller 5.

Rendalsren

Rendal Renselskap sin rein er i en særstilling i juridisk forstand. Driften av Rendalen Renselskap reguleres av bestemmelsene i Lov 15. juni 2007 om Reindrift, men har fritak fra merkeplikten i lovens kap 4. Selskapet har eiendomsrett til reinen, men den forvaltes igjennom jakt. Rendalsren er ikke erstatningspliktig, jf. erstatningsforskriften § 3 og Statens Naturoppsyn har følgelig ikke i oppdrag å undersøke alle innmeldte kadaverfunn av Rendalsren som gjenfinnes og innmeldes, men foretar i noen tilfeller undersøkelser av slik rein, for å dokumentere rovviltforekomst.

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet har behandlet de tre henvendelsen som angår felling av ulv i Rendalen Østfjell under ett, ettersom henvendelsene retter seg mot samme område/individ.

Genetisk viktig individ

Den genetiske situasjonen for den sør-skandinaviske ulvebestanden er alvorlig. Det er derfor nødvendig å gjøre tiltak for best mulig beskyttelse av genetisk verdifulle ulver, dvs. finskrussiske innvandrere (som V862) og deres førstegenerasjons avkom. Vi har felles retningslinjer mellom norske og svenske myndigheter som stiller krav om at begge land så langt det er mulig skal unngå utilsiktet felling av slike ulver.

De faglige utredningene som er gjort i Sverige sier at det som et minimum må være en innvandringstakt på én finskrussisk ulv hvert femte år for at en ulvebestand på dagens nivå er tilstrekkelig for å tilfredsstille kriteriene for såkalt gunstig bevaringsstatus. Immigrantene medregnes ikke før de har etablert seg i bestanden, reprodusert seg og deres førstegenerasjons avkom spres videre i bestanden. Dersom immigrasjon av nye ulver mislykkes er de faglige vurderingene at den sør-skandinaviske ulvebestanden må tillates å øke i antall. I så fall kan dette medføre også en betydelig endret situasjon for beitenæringene sammenlignet med i dag.

Miljødirektoratet konstaterer at det er funnet noen Rendalsrein drept av ulv den siste uken. Dette i samme område som den GPS-merkede genetisk verdifulle ulven, V862, har oppholdt seg i samme tidsrom. Overlappen av dataene i tid og rom tilsier at det sannsynligvis er den merkede ulven som har drept reinsdyrene, og i alle fall at et eventuelt fellingsforsøk i dette området vil kunne ramme den genetisk verdifulle ulven. Og vi legger til grunn at søknadene retter seg mot dette individet.

V862 har vandret mye

Den GPS-merkede ulven V862 har vandret mye i tiden etter at den ble merket, på det meste over 4 mil i luftlinje per døgn (se kart, figur 1). Avstanden mellom punktene vi har fra GPS-senderen viser at den samlet har gått mer enn 112 mil i luftlinje etter flyttingen. Den har i liten grad stoppet opp i bestemte områder over lengre tid. Det er heller ikke noen grunn til å tro at den var etablert i områdene ved Elgå, før flyttingen 14. november 2019, ettersom det er funnet DNA av samme ulv i Jämtlands län 23. oktober. Den har til denne tid ikke beveget seg tilbake til samme området som den ble flyttet vekk fra, men har de siste dagen oppholdt seg i Rendalen kommune.

Ettersom ulven har fått påmontert sender kan vi følge dens bevegelser vesentlig tettere enn hva som vil være mulig med en ulv uten sender. Miljødirektoratet vil fortløpende kunne vurdere behov for tiltak rettet mot den merkede ulven. En etablering i områder utenfor ulvesonen er ikke ønskelig. Samtidig er det ønskelig at ulven tar seg tilbake til ulvesonen på egne bein. Ulven har ved to anledninger tidligere etter at den ble merket vært på utsiden av ulvesonen, men senere (etter 5 og 8 dager) vandret inn igjen i sonen (begge gangene vest for sonen). I tillegg har den vært innom Sverige. Den har nå oppholdt seg nord for ulvesonen i 11 dager. Største delen av denne tiden innenfor et relativt begrenset areal innenfor områdene til Rendal Renselskap.

Lisensfelling

Det ligger sterke politiske føringer på at forvaltningen av rovvilt skal være tydelig differensiert, og at det skal være lav terskel for å tillate felling av skadegjørende individer utenfor forvaltningsområdene. Det er i utgangspunktet åpnet for lisensfelling av ulv i det aktuelle området, men denne er midlertidig stanset for å forhindre at den genetisk verdifulle ulven som oppholder seg i området blir felt. Miljødirektoratet kan ikke se at det på nåværende tidspunkt er aktuelt å gi skadefellingstillatelse for ulv i området der den genetisk viktige ulven befinner seg for å forhindre skadepotensiale på sau beitesesongen 2020.

Flytting kan bli aktuelt

Når det gjelder felling av særlig verdifulle individer, skal flytting av individet vurderes før en eventuell beslutning om felling treffes. Miljødirektoratet anser flytting som et aktuelt tiltak for denne genetisk verdifulle ulven som oppholder seg i Rendalen Østfjell.

Det er sterke føringer om at en skal unngå etablering av ulv innenfor de sørsamiske tamreinområdene; det er og har hele tiden vært aktuelt å foreta tiltak dersom ulven skulle ta seg inn og gjør skade på tamrein i slike områder. Dette på lik linje med at det ble iverksatt tiltak da det ble registrert ulv i Svahken sijte i slutten av oktober 2019, og som resulterte i flyttingen 14. november 2019. Samtidig er det slik at det aktuelle individet har beveget seg svært mye etter at den ble merket. Det er følgelig en åpen mulighet for at ulven går en runde igjennom området for så å vende nesen sørover igjen.

Parringstiden for ulv er i månedskiftet februar/mars. Dette gjør at den aktuelle ulven kan ta seg sørover igjen på leting etter en make. Det er ønskelig at ulven etablerer seg innenfor ulvesonen inneværende vinter, og Miljødirektoratet vil fortløpende vurdere om det skal gjøres en ny flytting av ulven for å øke muligheten for at den etablerer seg i ulvesonen.

Langvarig opphold utenfor ulvesonen som kan føre til etablering i områder utenfor sonen er ikke ønskelig. Samtidig er det å foreta flytting en belastning for ulven, og å flytte den umiddelbart etter at den krysser grensen for sonene er derfor ikke aktuelt. Men dersom ulven fortsetter å oppholde seg i det avgrensede området den har hatt tilhold den siste tiden, uten å fortsette sin vandring, er det aktuelt å flytte ulven de kommende ukene. Dens videre vandringer vil kunne avblåse, utsette, eller framskynde en slik beslutning avhengig av hva ulven foretar seg.

Konklusjon

Miljødirektoratet kan ikke se at det er grunnlag for å åpne for skadefelling av ulv i Rendalen Østfjell på det nåværende tidspunkt. Det kan bli aktuelt å flytte ulven på nytt de kommende ukene, dersom ulven fortsetter å oppholde seg i området den har hatt tilhold i den siste tiden.

Vedtak

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1, 2 og 3, avslår Miljødirektoratet søknader om skadefellingstillatelse på ulv i Rendalen Østfjell.

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Miljødirektoratet, jf. § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Kjell Vidar Seljevoll
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Rovviltnemnda i region 5	c/o Fylkesmannen i Innlandet, Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Rendalen kommune	Kommunehuset	2485	Rendalen
Engerdal kommune	Engerdalsveien 1794	2440	Engerdal
Fylkesmannen i Trøndelag / Trööndelagen fylhkenålma	Postboks 2600	7734	Steinkjer

Vedlegg

- 1 Delegering av myndighet til fylkesmennene tiltak for å ivareta en genetisk verdifull ulv
- 2 Skadefelling og ekstraordinære uttak av ulv